

POSEBNOSTI BOSENSKEGA FEVDALIZMA

Fevdalna posest v Bosni je imela naravo baštine. To je bila dedna zemlja, vladar pa jo je lahko podaril z darovnico. Takšna fevdalna posest se je imenovala plemenita baština ali plemenito (oznaka za neomejeno in polno pravico do lastnine). Dati zemljo v plemenito je pomenilo, dati jo kot pravo lastnino s pravicami, z njo svobodno razpolagati in jo dedovati.

Posebnost bosanskega fevdalizma je bila, da so vsi dohodki s teh plemenitih baštin v celoti pripadali plemstvu.. Fevdalci so imeli pravico pobirati na baštini državne dajatve v svojo korist. Edina plemičeva dolžnost je bila, da pošlje na vladarjev poziv potreben kontingent vojakov. Vojaška pomoč je bila edina plemičeva dolžnost in hkrati izključna pravica. Plemstvo je na svojem teritoriju imelo svoje privatne sodne, vojaške in druge organe.

Fevdalni razred je bil diferenciran, kar se kaže v vazalnem odnosu med višjim in nižjim plemstvom. Bosanska družba je bila razdeljena na:

1. KRALJ
 2. VIŠJE PLEMSTVO (VELEMOŽJE)
 3. NIŽJE PLEMSTVO (VLASTELIČIČI)
 4. NESVOBODNO LJUDSTVO (ODVISNI KMETJE)
2. Plemenite baštine, ki so bile last velikih plemiških rodov, so se od konca 14. stoletja dalje spreminjale v skoraj samostojne domene, lastniki katerih so čedalje bolj postajali neodvisni od državne oblasti. To plemstvo je v glavnem izviralo iz vrst rodovno-plemenskih starešin. Svoje dvore so urejali po vzoru kraljevega, imeli svoje župane, vojvode, carinike in druge uradnike.
3. Ti so spadali v najnižjo vrsto fevdalnega razreda.. ta sloj je nastal iz siromašnih vej plemiškega rodu, ali celo iz ljudi nižjih, celo nesvobodnih slojev. Posamezniki, v službi pri močnejšem fevdalnem gospodu, so lahko prišli do posesti plemenite baštine in plemiškega naslova.
4. Ti so pa bili druga stran fevdalne družbe. Naseljeni so bili na svojih podrejenih baštinah in na plemiški zemlji. Ni direktnih podatkov o višini delovne ali naturalne rente, ki so jo morali dajati fevdalcem. Po nekih ocenah je naturalna renta dosegla na podrejenih kmečkih baštinah višino 1/3 pridelka – odvisno od kralja in razmer. Odvisni kmetje so proizvajali v okviru svojih velikih družin vse, kar je fevdalec potreboval za svoje potrebe, pa tudi za trg.
- Od 14. stoletja naprej, ko se je razvil blagovno-denarni promet, se je položaj odvisnih kmetov poslabšal. Fevdalci so veno bolj pritiskali na kmeta, da bi dobili čim večji delež presežka proizvodov za potrebe tržišča.

Od vseh balkanskih držav se je največ sužnjev izvozilo iz Bosne. Ta trgovina je potekala prek trga Drijeva na Neretvi, prek Dubrovnika in prek Benetk (to so bili v glavnem sužnji za hišno služinčad, ne za delo na poljih). Sužnji in njihovi direktni potomci so bili lastnina svojih gospodarjev in so se dedovali kot drugo premoženje. Ker je katoliška cerkev prepovedala trgovanje s kristjani, so Dubrovčani sužnje redno označevali za heretike.